

Esitys jätetaksaksi 1.1.2021 alkaen

JATELK 29.10.2020 § 24
6/02.05.00.01.02/2020

Kunnan jätemaksujen lakisääteiset perusteet

Jätelain 78 §:n mukaan kunnan on perittävä järjestämästään jätehuollosta jätemaksua, jolla katetaan sille tehtävän hoitamisesta aiheutuvat kustannukset. Jätehuollon kustannukset muodostuvat mm. jätteen kuljetus- ja käsittelypalveluista, jätehuoltoon liittyvän infrastruktuurin (mm. jätteenkäsittelypaikat, jäteasemat, aluekeräyspisteet) rakentamisesta ja ylläpidosta, vaarallisen jätteen vastaanotosta ja käsittelystä, jäteneuvonnasta, jätteen loppukäsittelypaikan tai -laitoksen käytöstä poistamiseen ja jälkihoitoon varautumisesta sekä jätehuoltoviranomaisen tehtävien hoidosta. Jätemaksuilla tulee varautua myös pitkän aikavälin investointeihin, joita kunnan lakisääteisen jätehuoltovelvollisuuden hoitamiseksi tarvitaan.

Jätetaksan mukaisten jätemaksujen kertymällä on katettava kunnallisen jätehuoltoyhtiön kustannukset kunnan vastuulle säädetyn yhdyskuntajätehuollon hoitamisesta sekä kuntien yhteisen jätehuoltoviranomaisen eli jätelautakunnan toiminnan kustannukset. Jätemaksun on vastattava kunnan tarjoamaa palvelutasoa ja maksuilla on mahdollisuuksien mukaan kannustettava jätteen määrän ja haitallisuuden vähentämiseen sekä etusijajärjestyksen mukaiseen jätehuoltoon. Osa jätemaksusta voidaan kerätä erillisenä perusmaksuna. Perusmaksulla voidaan kattaa jäteneuvonnasta, asiakasrekisteristä ja muista hallinnollisista tehtävistä, jätehuoltoviranomaisen tehtävistä sekä vaarallisen jätteen ja muun jätteen alueellisten vastaanottopaikkojen perustamisesta ja ylläpidosta kunnalle aiheutuvat kustannukset.

Jätelain 79 §:n mukaan jätemaksun perusteita ovat mm. jätteen laji, laatu, määrä ja noutokerrat. Perusteena jätemaksulle sekä erilliselle perusmaksulle voi olla myös esimerkiksi kiinteistön käyttötarkoitus, kiinteistöllä asuvien henkilöiden lukumäärä tai muu vastaava peruste. Lain mukaan jätemaksun perusteista määrätään tarkemmin kunnan hyväksymässä jätetaksassa. Jätetaksan hyväksyminen on kunnan jätehuoltoviranomaisen tehtävä.

Taksan valmistelu ja käsittely

Taksaehdotukseen sisältyvät maksujen muutokset on valmisteltu Puhas Oy:n toimittamien tietojen pohjalta. Perusmaksun jätelautakuntaosan muutosehdotus on valmisteltu jätelautakunnan talousarvion perusteella.

Jätelautakunnan perustamissopimuksen mukaisesti kunnille on varattu mahdollisuus tehdä esityksensä perusmaksun kuntaosasta. Joensuun, Kontiolahden ja Liperin antamat vastaukset ovat sähköisen kokouksen oheismateriaalina.

Ennen jätetaksan hyväksymistä varataan kuntalaisille mahdollisuus tutustua valmisteluun ja lausua taksaehdotuksesta mielipiteensä. Mielipiteiden perusteella taksaehdotukseen tehdään tarvittaessa muutoksia ja ehdotus tuodaan jätelautakunnan hyväksyttäväksi joulukuun kokouksessa. Taksaehdotuksen kanssa yhtä aikaa on käsiteltävänä muutos jätehuoltomääräyksiin jäteastioiden hankintavastuun määrittelyn osalta (ns. astiapalvelu, ks. esityslistan 23 §).

Jätetaksan rakenne ja maksuperusteet

Jätemaksut ovat koko jätelautakunnan toimialueella kunnasta riippumatta yhtenäiset, lukuun ottamatta perusmaksuja.

Asuinkiinteistön jätemaksu muodostuu vuosittaisesta perusmaksusta sekä jäteastian tyhjennysmaksuista tai aluekeräysmaksusta. Jätelain nojalla kunnan järjestämisvastuun piiriin kuuluvien muiden kuin asumiseen tarkoitettujen

kiinteistöjen jätemaksu muodostuu jäteastioiden tyhjennysmaksuista. Näitä kiinteistöjä ovat kuntien hallinto- ja palvelutoiminnan yksiköt sekä lainsäädännössä määritetyn siirtymäsäännöksen ajan sote- ja koulutustoiminnan sekä valtion, seurakuntien ja muiden julkisoikeudellisten yhteisöjen hallinto- ja palvelutoiminnan toimipaikat. Kiinteistöittäisen jätteenkuljetuksen yhteydessä veloitetaan tarvittaessa lisämaksuja, kuten astian siirto- tai pesumaksu.

Perusmaksu muodostuu perusosasta ja jätelautakuntaosasta sekä Kontiolahden ja Liperin kuntien kohdalla kuntaosasta. Perusosalla katetaan jätehuoltoyhtiö Puhas Oy:n tuottamista käyttöhetkellä maksuttomista tai subventoiduista palveluista sekä jätehuollon kehittämisestä aiheutuvat kustannukset. Näitä palveluita ovat mm. vaarallisen jätteen vastaanotto ja käsittely, jäteneuvonta, jäteasemien ylläpito sekä Puhas Oy:n ylläpitämät ekopisteet, jotka täydentävät pakkausjätteiden tuottajayhteisöjen Rinki-ekopisteverkostoa. Lisäksi perusosalla katetaan osa asiakasrekisterin ylläpidosta.

Jätelautakuntaosalla katetaan kunnan jätehuoltoviranomaisen toiminnan kustannukset. Kuntaosalla voidaan kattaa vain niitä kuluja, joita kunnalle aiheutuu jätelain 32 §:n mukaisen jätehuollon järjestämisvelvollisuuden perusteella tuotetuista palveluista, jotka ovat tasapuolisesti kuntalaisten käytettävissä ja joita kunnallinen jätehuoltoyhtiö ei kunnan ja yhtiön välisen sopimuksen mukaan järjestä (esim. risujen tai puutarhajätteen vastaanotto). Perusmaksun perusosa ja lautakuntaosa ovat kaikissa kunnissa yhtä suuret, mutta kuntaosan suuruus vaihtelee kunnittain. Kuntaosa perustuu kunnan tekemään esitykseen.

Järjestetyn jätteenkuljetuksen osalta maksu muodostuu joko jäteastioiden tyhjennyksistä jätelajin, astiakoon ja tyhjennyskertojen perusteella (kiinteistöittäinen jätteenkuljetus) tai poltettavan jätteen aluekeräysmaksusta, joka on määritetty vuosimaksuksi. Taksa sisältää lisäksi jätekeskus- ja jäteasemamaksut, lisäpalvelumaksut sekä eri maksujen määräytymisperusteet ja laskutuskäytännön periaatteet.

Maksut ja niiden muutokset taksaehdotuksessa

Perusmaksuun esitetään keskimäärin 14 %:n korotusta. Euromääräinen muutos on valtaosalle asiakkaista vakinaisen asunnon maksussa 3,13 € ja vapaa-ajan asunnon maksussa 1,57 € (alv 24 %). Korotus perustuu perusmaksulla katettavien kustannusten nousuun.

Jäteastioiden tyhjennysmaksuihin esitetään korotuksia. Ne perustuvat poltettavan jätteen käsittelykustannusten nousuun ja 140-1000 litran jäteastioiden sisällyttämiseen tyhjennysmaksuihin. Poltettavan jätteen käsittelykustannusten korotus nostaa kaikkien poltettavan jätteen keräysvälineiden tyhjennysmaksuja sekä aluekeräysmaksuja. Jäteastioiden hankintaa ja jakelua koskeva muutos vaikuttaa poltettavan jätteen ja biojätteen käsin siirrettävien astioiden maksuihin.

Jäteastioiden hankintavastuuta koskeva muutos tarkoittaa, että jatkossa siirryttäisiin toimintamalliin, jossa kunnallinen jätehuoltoyhtiö hankkii käsin siirrettävät jäteastiat keskitetysti. Yhtiö toimittaa uudelle jätehuoltoon liittyvälle asiakkaalle tämän tarvitsemat astiat sekä korvaa rikkoontuneet tai muuten käyttöiän päähän tulleet asiakkaiden itse hankkimat astiat yhtiön hankkimilla astioilla. Puhas on järjestänyt 2018-2020 kokeilun, jossa on korvattu rikki menneitä sekä jätteenkuljetukseen sopimattomia astioita toimittamalla ehjä, nykyaikainen ja työturvallinen astia asiakkaalle. Kokeilun perusteella Puhas on taksavalmistelun yhteydessä tehnyt esityksen, että toimintamalli vakiinnutetaan ja jatkossa hajonneiden astioiden lisäksi astiat tarjotaan myös uusille asiakkaille. Taksakäsittelyn kanssa samanaikaisesti esitetään astian hankintavastuun osalta muutosta jätehuoltomääräyksiin (ks. esityslistan 23 §).

Tyhjennysmaksun ehdotettu korotus 140-1000 litran astioille on biojätteen osalta 4–5 % ja poltettavan jätteen osalta 6–8 % (alv 24 %). Syväkeräys- ja pintasäiliöiden sekä etukuormaussäiliöiden tyhjennysmaksuissa korotus on säiliökoosta riippuen 1–3 %. Biojätteen tyhjennysmaksuja subventoidaan hieman poltettavan jätteen tyhjennysmaksuilla.

Aluekeräysmaksuissa on neljä maksuluokkaa, kuten nykytaksassa. Aluekeräysmaksuihin esitetään korotusta poltettavan jätteen käsittelykustannusta vastaavasti, maksuluokasta riippuen 2–3 %. Osa aluekeräysverkoston kustannuksista katetaan perusmaksuista ja poltettavan jätteen tyhjennysmaksuista kertyvillä tuloilla. Näin osa aluekeräysjärjestelmän yleisistä ylläpitokuluista sekä järjestelmän luvattomasta käytöstä aiheutuvista kuluista jaetaan kaikkien kuntalaisten maksuihin, eivätkä nämä kustannukset kohdennu yksistään aluekeräysmaksua maksaville kuntalaisille. Viime vuosina aluekeräysmaksuilla on katettu noin 70–80 % keräysverkoston kokonaiskuluista. Keräysverkostoa on kahden viime vuoden kuluessa hieman supistettu sekä korvattu vanhentuneita säiliöitä lukituilla syväkeräyssäiliöillä Liperissä, Polvijärvellä ja Ilomantsissa. Aluekeräysverkoston ylläpitokustannukset ovat merkittävät, mutta tyhjennyskustannukset ovat laskeneet.

Lisäpalveluiden maksuissa hukkanoutomaksu on muutettu pienastioissa kuljetusmaksun muutosta vastaavaksi. Astioiden pesumaksuja ehdotetaan korotettavan 40 %:lla, joka yleisimmän pesutyyppin eli peruspesun kohdalla tarkoittaa 6,18 euron korotusta. Astiapesut tehdään pääsääntöisesti taloyhtiöiden ja kuntien toimipaikkojen poltettavan jätteen astioille. Pesuista kertyvillä maksuilla subventoidaan biojäteastioiden tyhjennysmaksuun sisältyvät kaksi pesukertaa vuodessa. Nykyisellä maksutasolla tämä ei toteudu. Jos pesumaksuja ei korotettaisi, tulisi biojäteastioiden tyhjennysmaksuja nostaa.

Taksaan esitetään lisättäväksi astian toimitus-/vaihtomaksu. Maksun sisällyttäminen taksaan liittyy esitettyyn astian hankintavastuun muutokseen (ns. astiapalvelu). Toimitusmaksua ei peritä normaalitilanteessa eli Puhaksen toimittaessa jäteastiat uudelle jätehuoltoon liittyvälle kiinteistölle tai korvata vanhan rikkoontuneen astian uudella astialla. Jos asiakas haluaa vaihtaa astian useammin kuin kerran kolmessa vuodessa, vaihdosta peritään toimitus-/vaihtomaksu.

Eräiden jätelajien vastaanottomaksuihin esitetään korotuksia. Ne johtuvat jätteen kierrätyksen ja käsittelyn markkinahintojen muutoksista. Poltettavan jätteen hintaan vaikuttaa viimeaikainen sähkön markkinahinnan lasku. Asumisen jätehuoltoon kattavimmin vaikuttaa korotus poltettavan jätteen vastaanottomaksun korotus 104,66 €/t:sta 109,66 €/t:oon (alv 0 %). Jätekeskuksessa ja Liperin jäteasemalla myös rakennusjätteen ja kestopuun vastaanottomaksut nousevat.

Ilomantsin, Kontiolahden ja Polvijärven jäteasemilla pienkuormamaksuihin esitetään 10 %:n korotusta poltettavan jätteen ja rakennusjätteen kuormiin. Puhas Oy jatkaa Enon mobiilikeräyspalvelu-kokeilua vuonna 2021 ja asiointissa sovelletaan Ilomantsin, Kontiolahden ja Polvijärven jäteasemien pienkuormamaksuja. Mobiilikeräyspalvelun järjestämisestä aiheutuvat kustannukset on otettu huomioon perusmaksussa vastaavasti kuten jäteasemapalveluiden järjestämisen kustannuksetkin.

Kontiosuon jätekeskuksessa esitetään siirryttävän punnitusperusteiseen laskutukseen kaikissa pienkuormissa puutarhajätettä ja vain veloitus vastaanotettavien jätelajien kuormia lukuun ottamatta. Käytäntö olisi jatkossa vastaava kuin Liperin jäteasemalla.

Taksaehdotuksessa maksuperusteita aluekeräysmaksun osalta on muutettu siten, että mikäli asukasluku vuoden kuluessa muuttuu, laskutusta voidaan oikaista seuraavan laskutuskauden alusta lukien (1.1. tai 1.7. lukien). Laskutuksen muutoksia on aiemmin tehty pitkin vuotta, ja tästä aiheutuvat kustannukset ja työmäärä ovat suuria maksupalautusten tai -oikaisujen summiin nähden.

Kunnan toissijaisen jätehuoltopalvelun jätemaksut

Kunnan toissijaisen jätehuoltopalvelun tyhjennysmaksut sekä maksut jätekeskuksessa ja pienkuormamaksut jäteasemilla on esitetty taksan liitteessä 1. Maksuihin vaikuttaa jätteenkäsittelyn kustannusmuutokset vastaavasti kuin edellä on kerrottu. Sekä poltettavan jätteen että biojätteen astioiden tyhjennysmaksut nousevat 1–

4 %. Jätekeskuksen sekä Liperin jäteaseman vastaanottomaksuihin esitetään korotusta poltettavan jätteen, rakennusjätteen sekä puujätteiden (kannot, kestopuu, käsitelty puu, puhdas puu) maksuihin. Käsittelykustannusten nousun takia myös pienkuormamaksuja esitetään korotettavaksi vastaavasti. Lisäpalveluiden osalta toissijaisen jätehuoltopalvelun asiakkaille sovelletaan varsinaisen taksan taulukon 3 mukaisia maksuja.

Valmistelija: jätehuoltosuunnittelija Anna Kettunen

Jätehuoltosuunnittelijan päätösehdotus:

Joensuun alueellinen jätelautakunta päättää

asettaa liitteiden mukaisen jätetaksaehdotuksen julkisesti nähtäville 2.–27.11.2020 väliseksi ajaksi ja

varata asianosaisille mahdollisuuden esittää mielipiteensä asiasta hallintolain 41 §:n mukaisesti 27.11.2020 mennessä.

Taksaehdotus pidetään nähtävänä Joensuun kaupungin internetsivuilla. Nähtävillä olosta ja mielipiteen ilmaisumahdollisuudesta tiedotetaan lisäksi toimialueen lehdissä julkaistavalla kuulutuksella.

Päätös:

Hyväksyttiin yksimielisesti.

Merkittiin pöytäkirjaan Claudia Deleanun seuraavan eriävä mielipide, korotukset ovat liian korkeat.

Lautakunta piti kokoustauon tämän § käsittelyn jälkeen klo18.58-19.08.